

ἤτοι στάδιοι 1140, τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ Σταδισμοῦ σφαλλομένης 12% καθ' ὑπέρβασιν. Ἡ τοιαύτη ὅμως μαρτυρία δὲν θὰ εἶχε, δι' οὓς λόγους καὶ ἡ τοῦ Στράβωνος, οὐδεμίαν ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν μὴ συνωδεύετο ὑπὸ ἄλλης¹, ἥτις διέλαθε τὸν Σβορώνον μὴ ἀναφέροντα αὐτήν:

«Ἐκ Δήλου ἐπὶ τὸν Μελάντιον σκόπελον στάδιοι ρπ'»

ὅστις ἀριθμὸς σταδίων, 180, συμπίπτει ἐπακριβῶς πρὸς τὴν ἀπόστασιν ἣν, ὡς πρόεφημεν, παρέχει ὁ Σκύλαξ εἰς δύο τμήματά της.

Κατὰ ταῦτα, ἡ ταυτότης τῶν Μελαντίων σκοπέλων ἀποκαθίσταται τελεσιδικῶς εἰς τὴν μικρὰν νῆσον Σταπόδια τὴν παρὰ τὴν Μύκονον (πλατ. 37° 24' 45" Β. μῆκ. 25° 30' 00" Ἀν.) ἀλλὰ μόνην, ἄνευ τῆς Τραγονῆσι, καὶ ἡ ὁποία ἀποτελεῖ σπουδαῖον γνῶρισμα εἰς τοὺς ἀπὸ Ἀηλιώτου εἰς τὰς Κυκλάδας προσπλέοντας, καθ' ὅσον δὲν τὴν βλέπουν οἱ τοιοῦτοι προβαλλομένην ἐπὶ τῶν γαιῶν τῆς Μυκόνου, ἀλλ' ἐπὶ ἐλευθέρου ὀρίζοντος.

Τὴν ὡς πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν τῆς ὀνομασίας ἀλήθειαν μόνος ὁ Θεὸς γνωρίζει πάντως ὅμως εἶναι ἄσχετος αὕτη πρὸς τὸ χροῶμα τῶν γαιῶν τῆς νησίδος ὅπερ, καθὼς καὶ εἰς τὰ Βώδια ἄλλως τε, δὲν εἶναι ποσῶς μέλαν, ὡς τοῦτο πράγματι συμβαίνει εἰς ἄλλα γεωγραφικὰ σημεῖα, ὧν ἡ ὀνομασία ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸ χροῶμα τῶν γαιῶν των: Μέλαινα ἄκρα, διάφορα Καρὰ μπουρνού, Μαυριά, Μελανιός, Μαυρονήσια κ. ἄ. δ. Τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὸ μέλαν ἐνέχει τὴν σημασίαν τοῦ βαθύ, λόγῳ τοῦ ἀπὸ βαθέος ὄντως βυθοῦ ἀναδύεσθαι τὴν νῆσον, ἀναχαιτίζει ἡ παρεμβολὴ τοῦ Γ (Μελάντιος) ἢ τοῦ Θ (Μελάνθιος). Ἡ ὑπαρξίς ἄλλως τε ποταμοῦ Μελανθίου παρὰ τὰ Κωτύωρα περιπλέκει ἔτι μᾶλλον τὸ ζήτημα τῆς τοιαύτης ἀπόψεώς του. Τέλος, διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν ὡς πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν ὑποθέσεων τῶν μυθογράφων ποιητῶν τῶν «Ἀργοναυτικῶν» οὐδεμίαν ἔχομεν ἀρμοδιότητα κρίσεως.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΖΩΟΛΟΓΙΑ.—Περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις εἰδῶν τῶν ἐπιμύων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν παρασιτούντων ψύλλων*, ὑπὸ Γ. Πανταζῆ. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Ἰ. Πολίτου.

Διαρκούσης τῆς χειμερινῆς περιόδου 1930-1931 ἐνηργήσαμεν συστηματικὴν ἔρευναν πρὸς καθορισμὸν τῶν εἰδῶν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀπαντῶντων ἐπιμύων καὶ τῶν ψύλλων αὐτῶν. Πρὸς τοῦτο διηρέσαμεν τὴν πόλιν εἰς περιοχάς², εἰς ἃς ἐτοποθετοῦντο

¹ § 284.

* GEORG PANTAZIS. Ratten und Rattenflöhe der Stadt Athen.

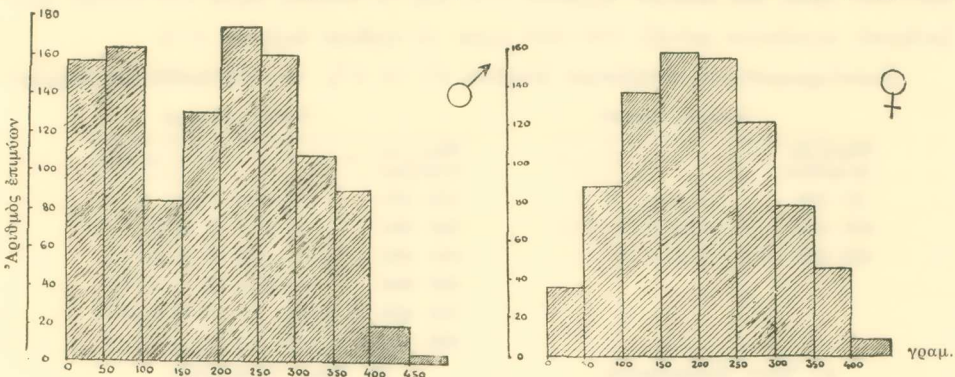
¹ Αἱ ὡς ἄνω ἔρευναι ἐγένοντο ἐν τῇ Δημοσίῳ Ἀπολυμαντηρίῳ Ἀθηναίων. Θεωροῦμεν καθήκον ἡμῶν, ὅπως ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς μας εὐχαριστίας πρὸς τὸν Διευθυντὴν αὐτοῦ κ. Γ. Μοίραν διὰ τὰς εὐκολίας, ἃς μᾶς παρέσχε κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν.

καθ' ἐκάστην ἐναλλάξ μυοπαγίδες ἐπὶ τρίμηνον. Οἱ συλλαμβανόμενοι ἐπίμυες ἐφρονεύοντο διὰ χλωροφορμίου ἐντὸς εἰδικοῦ κιβωτίου ἐκ λευκοσιδήρου, διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου ἐπετυγχάνετο ὡσάυτως καὶ ὁ θάνατος τῶν ἐπ' αὐτῶν παρασιτούντων ψύλλων. Εἶτα ἐνηργεῖτο ὁ καθορισμὸς τοῦ εἴδους καὶ τοῦ φύλου ἐπιμύων τε καὶ ψύλλων καὶ τινες συμπληρωματικαὶ ἔρευναι περὶ ὧν κατωτέρω. Αἱ παρατηρήσεις ἡμῶν ἐγένοντο ἐπὶ συνολικοῦ ἀριθμοῦ 2197 ἐπιμύων καὶ 11563 ψύλλων.

Ἡ οἰκογένεια τῶν Μυϊδῶν (Muridae) ἀντιπροσωπεύεται ἐν Ἀθήναις ὑπὸ δύο γενῶν: Ἐπίμυς (*Rattus*) καὶ Μῦς (*Mus*). Ἐκ τῶν μυῶν ἐν μόνον εἶδος ἀπαντᾷ ἐνταῦθα: Μῦς ὁ οἰκιακὸς (*Mus musculus* LINNÉ). Ἐκ τῶν ἐπιμύων δύο μόνον εἶδη ἀνεύρομεν ἐνταῦθα: Ἐπίμυον τὸν δεκατευτὴν (*Rattus norvegicus* ERXLEB.) καὶ Ἐπίμυον τὸν ἀλεξανδρινὸν (*Rattus rattus alexandrinus* JS. GEOFFR.). Τὸ δεύτερον τοῦτο εἶδος θεωρεῖται σήμερον ὡς χρωματικὴ παραλλαγὴ τοῦ Ἐπίμυος τοῦ μέλανος (*Rattus rattus* LIN.), ἀπαντῶσα κυρίως εἰς τὴν Νότιον Εὐρώπην, Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Βόρειον Ἀφρικὴν, ἐνθα συνυπάρχει μετὰ τῆς τυπικῆς μελαίνης μορφῆς ἢ ἀντικαθιστᾷ ταύτην πλήρως.

Ὡς ἐκ τῶν παρατηρήσεων ἡμῶν συνάγεται, ἐν Ἀθήναις ἐπικρατεῖ κυρίως Ἐπίμυς ὁ δεκατευτής. Ἀξιοσημείωτον τυγχάνει τὸ γεγονός ὅτι καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῶν ἐρευνῶν μας οὐδεὶς τυπικὸς Ἐπίμυς μέλας συνελήφθη. Τὸ μέγιστον μέρος τῶν εἰς ὑπονόμους, ὑπόγεια καὶ ἐν γένει εἰς τὰ κατώτερα διαμερίσματα οἰκημάτων τοποθετουμένων μυοπαγίδων περιεῖχε σχεδὸν κατὰ κανόνα δεκατευτάς, ἐνῶ εἰς τὰς στέγας, τὰς ἀποθήκας δημητριακῶν καὶ ἐν γένει εἰς τὰ ἀνώτερα διαμερίσματα τῶν οἰκιῶν ἐπεκράτει κυρίως Ἐπίμυς ὁ ἀλεξανδρινός.

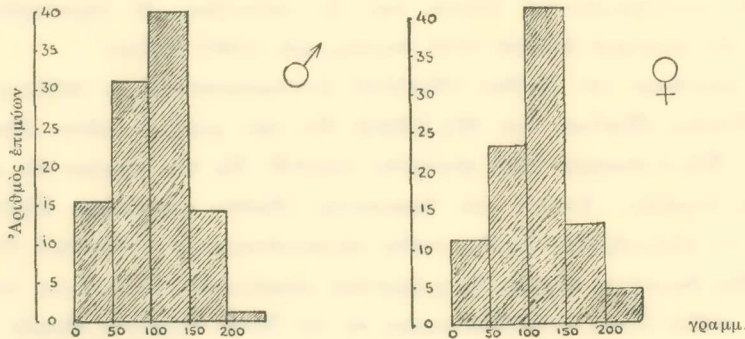
Ἐκ τῶν 2197 συλληφθέντων ἐπιμύων 1986 ἦσαν δεκατευταὶ (90,4 %) καὶ

Πίναξ 1. — Βάρος συλληφθέντων δεκατευτῶν

211 ἀλεξανδρινοὶ (9,6 %), ἄρρενες δεκατευταὶ 1087 (57,7 %), θήλειες 899 (45,3 %) ἄρρενες ἀλεξανδρινοὶ 102 (48,3 %), θήλειες 109 (51,7 %). Μεταξὺ τῶν θηλέων ἀνεύρο-

μεν 86 ἐγκύους (8,5 %) με συνολικὸν ἀριθμὸν ἐμβρύων 474. Ὁ μέσος ἀριθμὸς ἐμβρύων δι' ἕκαστον θήλυ ἦτο διὰ μὲν τοὺς δεκατευτὰς 7-8, διὰ δὲ τοὺς ἀλεξανδρινοὺς 4-5. Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς ἐμβρύων, ἅτινα ἀνευρέθησαν ἐν ταῖς ψοθήκαις ἐνός θήλεος (δεκατευτοῦ), ἦτο 11. Τὸ βάρος τῶν συλληφθέντων ἀλεξανδρινῶν ἐκυμαίνεται

Πίναξ 2. — Βάρος συλληφθέντων ἀλεξανδρινῶν

μεταξὺ 10-250 γραμμαρίων, τὸ τῶν δεκατευτῶν μεταξὺ 15-150 γραμ. Ἐκ τοῦ πίνακος 1 καταφαίνεται ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνηλίκων ἀρρένων δεκατευτῶν ἔχουν βάρος 200-300 γραμ. (ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν ἀρρένων τῶν ἐχόντων βάρος 10-100 γραμ. ὀφείλεται εἰς ὀμακδικῶς συλληφθέντας νεαροὺς ἐπιμύς), ἐνῶ οἱ πλεῖστοι τῶν (μὴ ἐγκύων) θηλέων ἔχουν βάρος 150-250 γραμ. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀλεξανδρινῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων (πίναξ 2) ἔχουν βάρος 100-150 γραμ. Ἐκ τοῦ πίνακος συσχετίσεως τοῦ βάρους τῶν ἐγκύων καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐμβρύων (πίναξ 3) καταφαίνεται ὅτι ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν ἐγκύων δεκατευτῶν ἔχει βάρος κυμαινόμενον μεταξὺ 200-350 γραμ. καὶ ἀριθμὸν ἐμβρύων 7-8, ἐνῶ τὸ σύνηδες βάρος τῶν ἐγκύων ἀλεξανδρινῶν κυμαίνεται μεταξὺ 100-200 γραμ. με ἀριθμὸν ἐμβρύων 4-5.

Συμπληρωματικῶς ἀναφέρομεν ἐνταῦθα ὅτι τὰ 3 % τῶν ἐξετασθέντων ἐπιμύων

		Ἀριθμὸς ἐμβρύων							
Βάρος εἰς γραμμάρια		1	2	3	4	5	6	7	8
50-100				1	1	1			
100-150			1	1	2	2	1	1	1
150-200		1		1	1	2	1		

		Ἀριθμὸς ἐμβρύων									
Βάρος εἰς γραμμάρια		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
150-200				1	1	2	2	1			
200-250				1	1	1	5	5	2		
250-300			1	1	1	2	4	5	3	1	
300-350				1	2	2	2	1	3	1	
350-400		1	1	1	1	3	2	1	3	1	
400-450				1		1					

α') Ἐπιμ. ἀλεξανδρινός.

β') Ἐπιμ. δεκατευτής.

Πίναξ 3. — Συσχέσεις βάρους ἐγκύων καὶ ἀριθμοῦ ἐμβρύων

εὐρέθησαν μεμολυσμένα με Τρουπανόσωμα τὸ λεβίσειον (*Trypanosoma lewisi* KENT) καὶ τὰ 17 % φέροντα παρασιτικούς σκώληκας καὶ κυρίως τὸ εἶδος: Ὑμενόλεπις

ἡ ἐλαχίστη (*Hymenolepis diminuta* RUDOLPH). Οὐδεὶς ἐπίμυς εὐρέθῃ μεμολυσμένος διὰ πανώλους.

Οἱ ἐπὶ τῶν ἐνταῦθα ἐπιμύων παρασιτοῦντες Ψυλλίδαι (Pulicidae) ἀνήκουν εἰς τὰ κάτωθι γένη: Ξενόψυλλα (*Xenopsylla*), Λεπτόψυλλα (*Leptopsylla*), Κερατόφυλλος (*Ceratophyllus*), Κτενοκέφαλος (*Ctenocephalus*) καὶ Ψύλλος (*Pulex*). Κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐρεῦνας ἀνεύρομεν 6 εἶδη Ψυλλιδῶν: Ξενόψυλλα ἡ τοῦ Χέοπος (*Xenopsylla cheopis* ROTSCILD), Λεπτόψυλλα ἡ τοῦ μυός (*Leptopsylla musculi* DUGÈS), Κερατόφυλλος ὁ ταινιωτὸς (*Ceratophyllus fasciatus* BOSCH), Κτενοκέφαλος ὁ τοῦ κυνός (*Ctenocephalus canis* CURTIS), Κτενοκέφαλος ὁ τῆς γαλῆς (*Ctenocephalus felis* BOUCHER) καὶ Ψύλλος ὁ ἐρεθίζων (*Pulex irritans* LINNÉ).

Ἐκ τῶν 11563 συλλεγέντων ψύλλων 9755 ἀνήκουν εἰς τὸ εἶδος Ξεν. Χέοπος (84,3 %), 1445 εἰς τὸ εἶδος Λεπτ. μυός (12,5 %), 317 εἰς τὸ εἶδος Κερατ. ταινιωτὸς (2,8 %), 40 εἰς τὸ εἶδος Κτεν. γαλῆς (0,3 %), 5 εἰς τὸ εἶδος Κτεν. κυνός (0,1 %), καὶ 1 εἰς τὸ εἶδος Ψύλλος ἐρεθίζων. Ἐκ τῶν ὡς ἄνω ἀριθμῶν καταφαίνεται ἡ πλήρης ὑπεροχὴ τοῦ γένους Ξενόψυλλα (σημειωτέον ὅτι πλὴν τοῦ εἶδους Ξεν. Χέοπος δὲν ἀνεύρομεν ἕτερόν τι εἶδος τοῦ γένους Ξενόψυλλα) ἔναντι τῶν ἄλλων γενῶν. Ἡ κατανομὴ τῶν φύλλων ἔχει ὡς ἐξῆς: Ἄρρενες Ξενόψυλλαι 3896 (39,9 %), θήλειαι 5859 (60,1 %), ἄρρενες Λεπτόψυλλαι 481 (34,6 %), θήλειαι 964 (65,4 %), ἄρρενες Κερατόφυλλοι 104 (32,8 %), θήλειαι 213 (67,2 %), ἄρρενες Κτενοκέφαλοι 15 (33,3 %), θήλειαι 30 (66,7 %), τοῦτέστιν ἔχομεν ὑπεροχὴν τῶν θηλέων ἔναντι τῶν ἀρρένων (63:37). Ὁ μέσος ἀριθμὸς τῶν εἰς ἕκαστον ἐπίμυον ἀναλογούντων ψύλλων (ψυλλικὸς δείκτης) ἦτο: 5,26. Ὁ μέγιστος ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ ἑνὸς ἐπίμυος συλλεγέντων ψύλλων ἦτο 171. Σημειωτέον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τῶν ἐπιμύων παρασιτοῦντων ψύλλων ἠλαττοῦτο ἐφ' ὅσον ἡ σχετικὴ ἀτμοσφαιρικὴ ὑγρασία ἠϋξανε καὶ ἀντιστρόφως.

Ἐν τῷ ἐντερικῷ σωλῆνι 252 ψύλλων τῶν εἰδῶν Ξεν. Χέοπος καὶ Κερατ. ταινιωτὸς ἀνεύρομεν κριθιδιακὰς μορφὰς τοῦ Τρυπανοσώματος τοῦ λεβισειού.

Ἡ μεγάλη ὑπεροχὴ τοῦ γένους Ξενόψυλλα μεταξὺ τῶν ψύλλων τῶν ἐνταῦθα ἐπιμύων ἔχει πλὴν τῆς ζωολογικῆς καὶ μεγάλῃν ἐπιδημιολογικὴν σημασίαν, καθ' ὅτι ὡς γνωστὸν ἡ μετάδοσις τῆς πανώλους ἀπὸ τῶν ἐπιμύων εἰς τὸν ἄνθρωπον γίνεται κυρίως διὰ τοῦ γένους τούτου.

ZUSAMMENFASSUNG

Von 2197 in verschiedenen Bezirken der Stadt Athen während des Winters 1930-31 gefangenen Ratten, erwiesen sich 1986 als *Rattus norvegicus* ERXL. und 211 als *Rattus rattus alexandrinus* GEOFFR. Während unserer dreimonatigen Untersuchungen konnten wir keinen typischen *Rattus rattus* L. fangen; es scheint somit, dass er durch die hellere Varietät des

alexandrinus grösstenteils ersetzt ist. *Rattus alexandrinus* wurde immer in den oberen Stockwerken von Häusern oder in Weizenlagern angetroffen, *Rattus norvegicus* in Kellern oder in Abwasserkanälen. Die mittlere Zahl der Foeti erwies sich für alexandrinus 4-5, für norvegicus 7-8. Das Gewicht der alexandrini schwankte zwischen 10-250 gr., das der norvegici zwischen 15-500 gr.

3% der Ratten waren mit *Trypanosoma lewisi* KENT infiziert, 17% mit *Hymenolepis diminuta* Rudolph. Keine der Ratten war mit Pestbazillen infiziert.

Von 11563 gesammelten Rattenflöhen, erwiesen sich 9755 als *Xenopsylla cheopis* ROTSCH, 1445 als *Leptopsylla musculi* DUGÈS, 317 als *Ceratophyllus fasciatus* BOSC, 40 als *Ctenocephalus felis* BOUCHER, 5 als *Ctenocephalus canis* CURTIS und 1 als *Pulex irritans* L. Das Verhältnis der Weibchen zu Männchen war gleich 63:37. Der Rattenflöhenindex betrug 5,26 pro Ratte. Die höchste Zahl der auf einer Ratte gesammelten Flöhe war 171. Die Zahl der auf Ratten parasitierenden Flöhe war umgekehrt proportional der relativen Feuchtigkeitwerte. Bei 252 Flöhen fanden wir im Darm Crithidiaformen von *Trypanosoma lewisi*.

ΙΣΤΟΡΙΑ.— Τὰ ἔγγραφα τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ
Quai d'Orsay ὑπὸ Σπ. Παππᾶ. Ἀνεκοινώθη ὑπὸ κ. Κ. Ἀμάντου.

Χρησιμοποιῶν ἄδειάν μου εἰς Παρισίους, τὸν Ὀκτώβριον 1930 μέχρι τοῦ Φεβρουαρίου 1931, διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς ἐν Παρισίοις Πρεσβείας μας ἐζήτησα ὅπως μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἐξερευνησῶ καὶ κατατάξω τὰ εἰς τὸ Quai d'Orsay καὶ εἰς τὸ ἑλληνικὸν τμῆμα τῶν Ἀρχείων φυλαττόμενα ἱστορικὰ ἔγγραφα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἡ πρόθεσίς μου αὕτη, ἡ ὁποία εὐγενῶς καὶ προθύμως ἐγένετο δεκτὴ ἀπὸ τὴν Γαλλικὴν Ἐπιτροπὴν τῶν διπλωματικῶν Ἀρχείων καὶ ἀπὸ τὸν κ. Abel Rigault, αἰτίαν εἶχεν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν πενιχρότητα τῶν ἐγγράφων τῆς τόσον ἐνδιαφερούσης ἐποχῆς τῆς συγχρόνου Ἱστορίας μας τῶν φυλαττομένων εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ὁδοῦ Φιλελλήνων καὶ τῶν ὁποίων μέγα μέρος ἔχει ἤδη δημοσιευθῆ ἀπὸ τὸν ἱστορικὸν Π. Κοντογιάννην¹, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δυνατὴν ἐλπίδα νὰ συμπληρωθῆ καὶ πλουτισθῆ τὸ τμῆμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀκόμη εἰς πρωτόγονον κατάστασιν, δι' ἀντιγραφῆς τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τῶν ξένων Ἀρχείων².

¹ Ἱστορικὰ ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν. Ἀθήναι 1927 (Ἔκδοσις «Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων»).

² Χάριν τῶν Ἑλλήνων ἀναγνωστῶν γράφω ὀλίγας λέξεις διὰ τὴν ἱστορικὴν καὶ ἀνεξάντλητον ἐστίαν,